

Historia Slavorum Occidentis
2024, R. 14, nr 1 (40)
ISSN 2084-1213
DOI: 10.15804/hso240101

TOMASZ JASIŃSKI* (POZNAŃ)

Profesor Józef Dobosz jako Uczony

Abstract: *Professor Józef Dobosz as a Scholar*

The author presents the academic achievements of Professor Józef Dobosz, a medieval historian from Adam Mickiewicz University in Poznań, formerly a student of Professor Brygida Kürbis. He also presents the successive stages of his academic career, the main directions of his research, his most important publications and organisational activity. Professor Dobosz's contribution to the development of relations between Polish and Czech historical milieus is also highlighted.

Keywords: Józef Dobosz; historian; medievalist; Institute of History; Faculty of History; Adam Mickiewicz University in Poznań

Słowa kluczowe: Józef Dobosz; historyk; mediewista; Instytut Historii; Wydział Historii; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Profesor Józef Dobosz to uczony o wielkim dorobku naukowym, opartym na znakomitej erudycji i inwencji badawczej, znawca dziejów ogólnopolskich, jak i regionalista, wspaniały animator życia naukowego, organizator niezliczonych sesji międzynarodowych, edytor i redaktor czasopism, serii wydawniczych, słowników, monografii, doskonały organizator życia uniwersyteckiego, który sprawdził się znakomicie jako wieloletni dyrektor Instytutu, dziekan Wydziału, kierownik Zakładu i Pracowni, dynamiczny popularyzator dziejów, Wychowawca kilku pokoleń uczniów, studentów, doktorantów. Człowiek prawy, życzliwy i skromny¹.

* ORCID: 0000-0002-0876-2048; prof. dr hab., Wydział Historii UAM, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań; e-mail: tomjas@amu.edu.pl.

Artykuł nadesłany: 30 XI 2023; nadesłany po poprawkach: 28 XII 2023; zaakceptowany: 5 I 2024.

¹ W artykule wykorzystano fragmenty tekstu: T. Jasiński, *Profesor Józef Dobosz – sylwetka*

Józef Dobosz, absolwent I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Dubois w Koszalinie, rozpoczął studia historyczne na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w 1978 r. Jako finalista IV Olimpiady Historycznej mógł wybrać studia historyczne na każdym uniwersytecie; wybrał ośrodek poznański. Na trzecim roku studiów, w 1980 r., zaczął uczęszczać na seminarium magisterskie Profesora Brygidy Kürbis, oczarowany Jej erudycją, szlachetnością i umiłowaniem nauki. Trzy lata później pod Jej kierunkiem ukończył rozprawę magisterską poświęconą fundacji i najstarszym dziejom opactwa cysterskiego w Sulejowie. Już w tej rozprawie, a jeszcze mocniej w późniejszym dorobku Józefa Dobosza, uwidoczniły wszystkie wartościowe cechy warsztatu naukowego Jego wielkiej Mistrzyni. Były to m.in. szczególny szacunek dla źródła historycznego, rozważa badawcza, dbałość o właściwą interpretację przekazu historycznego, a przede wszystkim ogromna erudycja, która pozwalała badać lokalne wydarzenia historyczne z perspektywy powszechnodziejowej. Znakomita praca została nagrodzona i uznana za najlepszą pracę magisterską na Wydziale Historycznym UAM w 1982 r.

Były to trudne lata w dziejach Instytutu Historii i nawet tak znaczne osiągnięcie badawcze młodego Absolwenta nie gwarantowało wówczas należytej i oczekiwanej stabilizacji. Józef Dobosz został zatrudniony w bibliotece Instytutu Historii. Najstarsi pracownicy dzisiejszego Wydziału Historii pamiętają jeszcze z tych czasów młodego Bibliotekarza, który nie tylko dał się poznać jako sumienny pracownik, ale przede wszystkim jako znakomity znawca literatury naukowej, zarówno starszych opracowań, jak i nowinek wydawniczych. Wielokrotnie byłem świadkiem, a czasami też uczestnikiem długich dyskusji Józefa Dobosza ze starszymi i młodszymi pracownikami Instytutu o średniowiecznych dziejach Polski, a zwłaszcza o historii Kościoła polskiego. Zaskakiwała mnie Jego erudycja; znał i pamiętał w szczegółach cokolwiek napisano o dziejach polskiego Kościoła w średniowieczu. Już wówczas miał wyrobiony sąd na wiele skomplikowanych zagadnień; nie bał się śmiałych i zdecydowanych sądów o opracowaniach dotyczących tych zagadnień.

Podziwiałem wówczas znajomość instytutowego księgozbioru u młodego Adepta nauki; wiedział, na której półce znajduje się poszukiwana książka i chętnie podpowiadał, w tym też ówczesnej Profesurze, że warto jeszcze zajrzeć do takiej czy innej publikacji. Trzeba pamiętać, że w ówczesnych czasach, w dawnym Collegium Novum, pracownicy i studenci nie mieli swobodnego dostępu do księgozbioru.

Praca w bibliotece Instytutu Historii, przerwana dodatkowo roczną służbą woj-skową, nie zniechęciła Józefa Dobosza do dalszych studiów historycznych. Pod kie-runkiem Profesor Brygidy kontynuował swoje zainteresowania mediewistyczne, których uwieńczeniem była obroniona w 1991 r. rozprawa doktorska pt. *Działal-ność fundacyjna Kazimierza Sprawiedliwego*². Praca ta została wysoko oceniona przez recenzentów i z uznaniem przyjęta przez polskie środowisko historyczne. Profesor Jerzy Strzelczyk, oceniając walory tej dysertacji, pisał w przedmowie do opubliko-wanej monografii:

Rozprawa J. Dobosza stanowi [...] miłowy krok [...]. Praca urzeka bowiem ja-snością zamysłu autorskiego, dogłębną znajomością całej odnośnej podstawy źródłowej i różnorodnej a rozproszonej literatury przedmiotu, a także logiką i konsekwencją wykładu.

Oceniając tę rozprawę, nie można zapominać, iż Autor jej musiał sprostać nie-zwykle trudnemu wyzwaniu metodologicznemu, wynikającemu z konieczności wsparcia swoich badań w poważnej części na fałszerstwach formalnych i późnych przekazach historiograficznych (m.in. Jan Długosz). Tego rodzaju podstawa źró-dłowa wymagała nie tylko ogromnej intuicji badawczej, ale także wielkiej erudycji, doświadczenia i rozważliwej, właściwej dojrzałym badaczom. Józef Dobosz doskonale poradził sobie z tym i innymi przeciwnościami związanymi z podjęciem tej nie-zwykle trudnej i ważnej problematyki badawczej. Tematyka rozprawy magisterskiej i doktorskiej zaowocowała także powstaniem wielu artykułów, publikowanych w najważniejszych czasopismach krajowych (np. „Studia Źródłoznawcze”), a także w zagranicznych („Cîteaux. Commentarii Cisterciensis”) oraz w licznych monogra-fiach konferencyjnych, poświęconych zwłaszcza zakonowi cysterskiemu. Wszystkie te rozprawy (np. *Dokument fundacyjny klasztoru Cystersów w Łeknie* – 1989³; *Proces fundacyjny i pierwotne uposażenie klasztoru Cystersów w Jędrzejowie* – 1990⁴; *Trzynastowieczne falsyfikaty cysterskie z Sulejowa i Jędrzejowa – motywy i okoliczności powsta-nia* – 1995)⁵ cechuje wnikliwe podejście do źródeł. Autorowi obce jest mechaniczne

² J. Dobosz, *Działalność fundacyjna Kazimierza Sprawiedliwego*, Poznań 1995, ss. 253.

³ Tenże, *Dokument fundacyjny klasztoru cystersów w Łeknie*, [w:] *Studia i materiały do dziejów Pałuk*, t. I: *Osadnictwo i architektura w rejonie Łekna we wczesnym średniowieczu*, red. A.M. Wyrwa, Poznań 1989, s. 53–83.

⁴ Tenże, *Proces fundacyjny i pierwotne uposażenie klasztoru cystersów w Jędrzejowie*, [w:] *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 40–79.

⁵ Tenże, *Trzynastowieczne falsyfikaty cysterskie z Sulejowa i Jędrzejowa – motywy i okoliczności powstania*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski. Materiały z ogólnopolskiej*

korzystanie z informacji zawartych w materiale źródłowym. Józef Dobosz stara się odtworzyć wszystkie okoliczności towarzyszące powstaniu analizowanego źródła, co umożliwia dostrzec w źródle późniejsze naleciałości i przeinaczenia. Taka metoda badawcza pozwala oddzielić ziarno od plew, chroni także przed przypadkowymi hipotezami, a również dostarcza nowej wiedzy o późniejszym funkcjonowaniu badanych instytucji kościelnych. Prace te są niewątpliwie chlubą polskiej dyplomatyki, nakreśliły one metody badań dwunastowiecznych dyplomów, które stanowią najtrudniejsze wyzwanie dla dyplomatyków, gdyż nie poddają się jakimkolwiek schematycznym procedurom badawczym.

Obok tematyki dotyczącej dziejów Kościoła polskiego w średniowieczu doktor Józef Dobosz wiele uwagi poświęcił dziejom regionalnym ziemi lubuskiej i Wielkopolski, zwłaszcza dziejom miast tych regionów. W 1991 r. opublikował dzieje średniowiecznego Kostrzyna nad Odrą, a w 1996 r. – historię Słupcy w okresie średniowiecznym. Doktor Józef Dobosz dał się również poznać jako doskonały redaktor monografii historycznych, ksiąg pamiątkowych oraz słowników biograficznych, cieszących się dużym zainteresowaniem na rynku wydawniczym⁶.

Jeszcze przed ukończeniem rozprawy doktorskiej Józef Dobosz został zatrudniony w Zakładzie Historii Średniowiecznej, którym kierował wówczas Profesor Jerzy Strzelczyk. Józef Dobosz „rezydował” wówczas w pokoju 314 Collegium Novum, a po przeniesieniu się do Collegium Historicum – w pokoju 315. Przytaczam te szczegóły, gdyż dzięki doktorowi Józefowi Doboszowi powstał w pokoju 315 nieformalny klub dyskusyjny, który wpłynął na niejedną karierę młodych poznańskich mediewistów. Pamiętam, drzwi do pokoju 315 były zawsze otwarte, na biurku permanentnie parzyła się kawa w ekspresie przelewowym, na tacy stały czyste filizanki. Niemal wszyscy mediewiści, przynajmniej raz dziennie zaglądali do tego pokoju. Dla „starszyny” przygotowane były dwa wygodne fotele, dla młodzieży kilka zwykłych krzeseł. Każdy z gości częstowany był kawą lub herbatą. Wielu z nas nie czekało już na gościnność Józefa Dobosza; obsługiwaliśmy się często sami. Zresztą „klub” był czynny także pod nieobecność Józefa Dobosza, gdy prowadził on zajęcia ze studentami lub udawał się do różnych redakcji czy wydawnictw. Wiedzieliśmy, że w pokoju 315 zawsze czeka na nas kawa i mili partnerzy do dyskusji. Przychodzili tu więc

konferencji naukowej zorganizowanej w Dąbrowie Niemodlińskiej w dniach 4–6 XI 1993 przez Instytut Historii WSP w Opolu i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole 1995, s. 225–237.

⁶ Np. dwa wydania *Słownika władców polskich*, Poznań 1997, ss. 494.

profesorowie: Gerard Labuda, Brygida Kürbis, Jadwiga Krzyżaniakowa, Jerzy Strzelczyk, Zbigniew Wielgosz i wielu młodych adeptów nauk historycznych: Krzysztof Kaczmarek, Jarosław Nikodem, Jacek Jaskulski, Rafał Witkowski, Edward Skibiński, Paweł Stróżyk, Danuta Zydorek, Adam Krawiec, Zbyszko Górczak, Leszek Wetesko i wielu innych. Do najczęściej obecnych obok Gospodarza pokoju należała Pani Profesor Jadwiga Krzyżaniakowa, najrzadziej odwiedzał nas Andrzej Wyrwa, którego bez reszty pochłaniały sprawy organizacyjne związane z Ekspedycją Łekneńską. Odwiedzali nas też Koledzy z innych zakładów, a nawet liczni zamiejscowi goście, w tym wybitni uczeni, którzy w pokoju 315 oczekiwali na rozpoczęcie obrony doktorskiej lub kolokwium habilitacyjnego. Dyskutowano głównie na tematy naukowe, powstawały różnego rodzaju projekty czy pomysły, rodziła się współpraca naukowa. Oczywiście czasami dyskusja zbaczała na płoteckie czy sprawy polityczne, ale „klub” był głównie wymianą myśli naukowej. W czasie pobytu w „klubie” wielokrotnie miałem okazję podziwiać erudycyjne wykłady czy wypowiedzi ad hoc Józefa Dobosza na różne tematy mediewistyczne, głównie o najstarszej historii Kościoła w Polsce. Nie mogłem się nadziwić ogromnej wiedzy doktora Józefa Dobosza na ten temat. „Klub” odegrał niezwykle ważną rolę w integracji poznańskiego środowiska mediewistycznego. Powstałe wówczas przyjaźnie trwają do dziś, a skrytalizowane poglądy i kierunki badań są kontynuowane. „Klub” był dziełem Józefa Dobosza; otwartość Jego charakteru, akceptacja różnych temperamentów, poglądów, tolerancja różnych predyspozycji, postaw badawczych budzą najwyższy szacunek.

W czasie działania „klubu” Józef Dobosz pracował nad ukończeniem rozprawy habilitacyjnej: *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*⁷. To monumentalne dzieło charakteryzuje się doskonałością warsztatową, metodologiczną i erudycyjną. Uważam je za jedno z najważniejszych osiągnięć polskiej mediewistyki. Jest to rozprawa o trzech najważniejszych filarach wczesnośredniowiecznego państwa polskiego – o Kościele, monarchii i o możnych. Specyfika wczesnośredniowiecznego państwa polskiego do początku XIII w., a także stan zachowania źródeł sprawiają, że na najstarsze dzieje państwa polskiego możemy spoglądać niemal wyłącznie z perspektywy wzajemnego oddziaływania na siebie owych trzech filarów. Sformułowanie tematu pracy, jego waga badawcza i dostrzeżenie konieczności zbadania wzajemnych korelacji między wymienionymi trzema filarami dowodziły dużej dojrzałości badawczej młodego wówczas Autora. Można śmiało powiedzieć,

⁷ J. Dobosz, *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002, ss. 542.

że praca ta dotyczy samej istoty wczesnośredniowiecznego państwa polskiego, które to zagadnienie od lat było badane i analizowane, zawsze jednak w stopniu wycinkowym, przeważnie – z konieczności – w sposób przyczynkarski. Od dawna istniała potrzeba całościowego spojrzenia na wzajemną korelację i stosunki pomiędzy monarchią, możnymi a Kościołem. Rozprawa Józefa Dobosza wypełniła więc jedną z najważniejszych potrzeb polskiej nauki historycznej. To, że z wypełnieniem takiej luki zwlekano przez lata, nie dziwi, gdyż z jednej strony każde szczegółowe zagadnienie zasługiwałoby na osobną monografię, a z drugiej – każde z zagadnień ugięło się pod ciężarem najbardziej sprzecznych ustaleń, złudnych hipotez, niedomówień i przemilczeń źródeł. Prawdę mówiąc – nie było śmiałka, który podjąłby się wypełnienia owej luki. Myślę też, że nikomu nie przyszło do głowy, że wykonanie tego zadania jest fizycznie możliwe. Monografia Józefa Dobosza pokazuje jednak, iż zadanie to było do wykonania, chociaż niewątpliwie nadludzkim wysiłkiem i to tylko dzięki zapałowi badawczemu młodego Uczonego, jego sumienności, rozwadze, a głównie – erudycji. To właśnie dzięki erudycji Józefa Dobosza możliwe było zachowanie właściwej perspektywy badawczej. Autor w doskonały sposób poruszał się w gąszczu wydarzeń, problemów, wśród tysięcy publikacji, nigdy nie tracąc z oczu całościowej wizji swoich poszukiwań naukowych. Tylko dzięki znakomitej orientacji w problematyce i znajomości niekończącej się literatury Autor potrafił zachować odpowiedni dystans do szczegółowych kwestii, w mistrzowski sposób podkreślał najważniejsze ustalenia i pomijał lub marginalizował wątpliwe hipotezy. Dzięki temu otrzymaliśmy rozprawę, która jest z jednej strony poważnym i wartościującym przewodnikiem po źródłach i literaturze niezwykle ważnej problematyki, a z drugiej – ukazuje całościową wizję. Wśród znakomitych partii największe moje uznanie budzi część poświęcona najstarszym fundacjom polskiego możnowładztwa.

Po ukazaniu się tej rozprawy Józef Dobosz opublikował szereg prac, które zasługują na najwyższy szacunek i które z pewnością przejdą do klasycznych pozycji polskiej mediewistyki. Wśród nich należy przede wszystkim wymienić doskonale studium o falsyfikatach, najczęściej formalnych z okresu XII–XIII w.⁸ Rozprawa ta pokazuje, jak różne były metody potwierdzania nowymi dokumentami stanu prawnego najważniejszych instytucji kościelnych w Polsce w XII i XIII w. Rzuca ona nowe światło na potwierdzenia papieskie, na transumpty, sprawę zaginionych „ory-

⁸ Tenże, *Legitymizacja falsyfikatów dokumentów w XII–XIII-wiecznej Polsce*, [w:] *Pragmatické písemnosti v kontextu právním a správním*, eds. Z. Hojda, H. Pátková, Praha 2008, s. 43–54 [Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis, vol. VI].

ginałów” etc. Wspaniała rozprawa. Uzupełnieniem jej, a właściwie rozszerzeniem perspektywy na polską dyplomatykę w okresie całego średniowiecza, jest praca zatytułowana *Dokument na ziemiach polskich w wiekach średnich*⁹.

Za znakomitą uważam też krótką pracę poświęconą ewolucji przedstawicielstw społecznych w średniowiecznej Polsce, od wieców plemiennych, dzielnicowych aż po sejmiki szlacheckie. Autor mający dużą wiedzę o XII i XIII w., które są kluczowe dla zrozumienia ewolucji tych instytucji na polskich ziemiach, przedstawił na nowo rozwój tych przedstawicielstw i genezę ich przekształceń – *Od wieców i zjazdów do sejmików*¹⁰.

Józef Dobosz w kolejnych latach nadal koncentrował się na dziejach polskiego Kościoła, a zwłaszcza na dziejach klasztorów na ziemiach polskich. Powstałe w tym okresie studia stanowiły podsumowanie Jego badań, a jednocześnie przynosiły nowe wnioski syntetyczne; np. artykuły dotyczące fundacji cystersów w okresie XII w. czy też premonstratensów w tym samym okresie. Pierwszy należy wymienić artykuł poświęcony cystersom – *Założenie klasztoru w Łeknie na tle dwunastowiecznych fundacji cysterskich na ziemiach polskich*¹¹. Rozprawa ta ukazuje mechanizm i poszczególne etapy fundacji cysterskich w XII w., a także odkrywa czy niekiedy na nowo przypomina, jakie nowe zjawiska w duchowości, kulturze i gospodarce wywołane zostały sprowadzeniem tego zakonu do Polski. Wśród prac poświęconych cystersom ważny jest też artykuł pt. *Fundacja opactwa cysterek w Owińskach w świetle najstarszych źródeł*¹². W pracy tej wyjaśnione zostały ostatecznie okoliczności powstania tego klasztoru, a zwłaszcza jego powiązania z Trzebnicą i polityczno-dynastyczne uwarunkowania tych powiązań. Z prac dotyczących premonstratensów należy wymienić m.in. artykuł pt. *Piastowie wobec premonstratensów i innych form kanonikatu regularnego w XII wieku*¹³. W pracy tej Józef Dobosz wykazał – co jest zdumiewające

⁹ Tenże, *Dokument na ziemiach polskich w wiekach średnich*, [w:] *Ars scribendi. O sztuce pisania w średniowiecznej Polsce*, Gniezno 2008, s. 37–49.

¹⁰ Tenże, *Od wieców i zjazdów do sejmików*, [w:] *Sejmik wielkopolski. Przeszłość i terażniejszość*, red. A. Kamiński, Szczecin–Jarocin 2008, s. 7–18.

¹¹ Tenże, *Założenie klasztoru w Łeknie na tle dwunastowiecznych fundacji cysterskich na ziemiach polskich*, [w:] *Cystersi łekneńscy w krajobrazie kulturowym ziem polskich w 850-lecie fundacji opactwa cysterskiego w Łeknie 1153–2003*, red. A.M. Wyrwa, Łekno–Wągrowiec–Poznań 2004, s. 69–81.

¹² Tenże, *Fundacja opactwa cysterek w Owińskach w świetle najstarszych źródeł*, [w:] *Cognitioni gestorum. Studia z dziejów średniowiecza dedykowane Profesorowi Jerzemu Strzelczykowi*, red. D.A. Sikorski, A.M. Wyrwa, Poznań–Warszawa 2006, s. 311–318.

¹³ Tenże, *Piastowie wobec premonstratensów i innych form kanonikatu regularnego w XII wieku*, *Annales Academiae Pedagogicae Cracoviensis*, fol. 40, *Studia Historica* 5 (2007):

– że premonstratensi i kanonicy regularni w XII w. cieszyli się większym poparciem rodzin możnowładczych niż książąt piastowskich. Józef Dobosz kontynuował też w tych latach badania regionalistyczne; w przygotowanej z wielkim rozmachem pod kierunkiem Profesora Jerzego Fogla monografii poświęconej wielkopolskim miasteczkom – Kórnikowi i Bninowi – Józef Dobosz opracował okres średniowieczny tych miejscowości, w których to czasach obydwie osady odgrywały ważną rolę¹⁴.

Wśród licznych prac z dziejów mediewistyki i edycji klasycznych tekstów mediewistycznych na szczególne uznanie zasługuje wznowienie wybitnej i do tego czasu niedostępnej rozprawy Stanisława Kętrzyńskiego – *Zarys nauki o dokumencie polskim wieków średnich*¹⁵. Obszerny wstęp¹⁶ do tej pracy pióra dra hab. Józefa Dobosza jest nie tylko wspaniałym studium poświęconym temu wybitnemu uczonemu, ale także najlepszym zarysem dziejów polskiej dyplomatyki do czasów powstania tegoż podręcznika-monografii.

Dorobek Józefa Dobosza zasługuje na uznanie dodatkowo jeszcze z jednego względu. Wśród licznych badań własnych nie zapominał On o dorobku swoich Mistrzów: Gerarda Labudy, Brygidy Kürbis, Jadwigi Krzyżaniakowej czy starszych Kolegów, Zbigniewa Wielgosza. Przygotowywał edycje starych i nowych dzieł swoich Mistrzów; redagował księgi pamiątkowe, a wreszcie organizował konferencje o ich dorobku i publikował na ten temat rozprawy. Wśród tych prac należy przede wszystkim wymienić pracę – *Naukowe dzieło Profesora Gerarda Labudy*¹⁷. Rozprawa ta powstała w wyniku zorganizowanej przez Józefa Dobosza sesji naukowej z okazji 90-lecia urodzin Gerarda Labudy. Profesor Józef Dobosz powrócił do tej tematyki, organizując sesję w 2016 r. z okazji stulecia urodzin Profesorów Gerarda Labudy i Aleksandra Gieysztor. Trzeba też wspomnieć o wcześniejszej rozprawie Józefa Dobosza dotyczącej działalności popularyzatorskiej Gerarda Labudy¹⁸. 1 X 2010 r., w dniu śmierci Profesora Gerarda Labudy, ukazał się tom wydawanej przez Józefa Dobosza „Biblioteczki Źródłoznawcy” z niezwykle ważną publikacją Gerarda Labu-

Premonstratensi na ziemiach polskich w średniowieczu i epoce nowożytnej, red. J. Rajman, Kraków 2007, s. 6–18.

¹⁴ Tenże, *W średniowieczu i w dobie renesansu*, [w:] *Z dziejów Kórnika i Bnina. Studia i materiały*, t. I, red. J. Fogel, Poznań 2007: Bnin, s. 75–81; Kórnik, s. 82–87.

¹⁵ Poznań 2008, ss. 425.

¹⁶ Tenże, *Wprowadzenie*, [w:] S. Kętrzyński, *Zarys nauki*, s. V–XIX.

¹⁷ Poznań 2006, ss. 285.

¹⁸ Tenże, *Gerard Labuda jako popularyzator wiedzy o najstarszych dziejach państwowości polskiej i początkach organizacji kościelnej w Polsce*, [w:] *Początki państwa i Kościoła polskiego w badaniach Profesora Gerarda Labudy*, Poznań 2011, s. 53–70.

dy, poświęconą systematyce źródeł historycznych. Doskonale też napisany jest zarys twórczości naukowej Profesor Jadwigi Krzyżaniakowej pióra Józefa Dobosza. To on również wraz z Kolegami (m.in. Bronisławem Nowackim i Piotrem Pokorą) dokonał wyboru tekstów tej Uczonej: *Średniowieczne uniwersytety, kultura, Polska pierwszych Jagiellonów – Profesor Jadwigi Krzyżaniakowej ścieżki Klio*, [w:] J. Krzyżaniakowa, „Nie ma historii bez człowieka”. *Studia z dziejów średniowiecza*, Poznań 2011, s. 5–14.

Profesor Józef Dobosz jest również znanym, a także cenionym organizatorem i popularyzatorem badań naukowych. Zorganizował wiele sesji naukowych, spośród których w ostatnich latach szczególnego znaczenia nabrały sesje, które stały się forum polskich i czeskich mediewistów. Dzięki działalności Józefa Dobosza kontakty uczonych polskich i czeskich przybrały niemal instytucjonalny charakter. Pierwsze inicjatywy naukowych spotkań historyków czeskich i polskich były pokłosiem współpracy Profesora Józefa Dobosza z wybitnym czeskim mediewistą Ivanem Hlaváčkiem z Katedry Nauk Pomocniczych i Archiwistyki na Uniwersytecie Karola w Pradze. Do współpracy tej ważny wkład wniosło Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, przy wydatnym zaangażowaniu ówczesnego wicedyrektora tej placówki – Leszka Weteski. W ramach tej współpracy zorganizowano dwa cykle polsko-czeskich konferencji, a ponadto w Gnieźnie powstało forum corocznych sympozjów polsko-czeskich młodych mediewistów. Niebawem z inicjatywy Profesora Dobosza zrodził się zwyczaj organizowania przemiennie konferencji polsko-czeskich dla doświadczonych badaczy i dla młodych pracowników naukowych. Pierwsza z tych konferencji wyznaczyła ambitny program badawczy, który był kontynuowany i wzbogacany przez kolejne konferencje. Pierwsza konferencja odbyła się w 2004 r., a jej głównymi organizatorami byli: Profesor Józef Dobosz, a ze strony czeskiej: wspomniany Ivan Hlaváček oraz gospodarz miejsca – Leszek Wetesko. Wzięli w niej udział obok wymienionych organizatorów wybitni uczeni tej miary co: Henryk Samsonowicz, Janusz Bieniak, Jerzy Strzelczyk, Edward Potkowski, Marie Bláhová, Josef Žemlička, Petr Sommer.

W sympozjach tych brali zresztą udział także uczeni z innych krajów Europy Środkowej, przez co coroczne konferencje (organizowane najczęściej w Gnieźnie) odgrywały ogromną rolę w animacji badań mediewistycznych w tej części naszego kontynentu. Pokłosiem tych konferencji są liczne publikacje, których znaczącą część redagował Józef Dobosz. Wśród tych edycji należy wymienić m.in. prace: *Przemysłidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 5–7 maja 2004 roku*, red. J. Dobosz, Poznań 2006, ss. 258; *Pierwsze polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Materiały z konferencji naukowej*

Gniezno 27–29 września 2005 roku, red. J. Dobosz, J. Kujawiński, M. Matla-Kozłowska, Poznań 2007, ss. 342 + Wstęp, s. 11–12; *Kościół w monarchiach Przemysławów i Piastów. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 21–24 września 2006 roku*, red. J. Dobosz, Poznań 2009, ss. 396; *Drugie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Mediewista wobec źródła – teoria i praktyka. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 25–28 września 2007 roku*, red. J. Dobosz, J. Kujawiński, M. Matla-Kozłowska, Poznań 2009, ss. 323. Wymienić też trzeba kolejne tomy: *Trzecie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Commemoratio praeteritorum – społeczności średniowieczne wobec przeszłości*, red. H. Krzyżostaniak, J. Kujawiński, M. Matla, Poznań 2012. Profesor Józef Dobosz patronował w niełatwym przedsięwzięciu zdobycia łamów i środków na publikację, a gdy na drodze pojawiały się różnego rodzaju przeszkody biurokratyczne czy finansowe, to znajdował alternatywne możliwości. Tak np. referaty wygłoszone na *Czwartym polsko-czesko-niemieckim forum* w znacznej części zostały ogłoszone drukiem na łamach kierowanego przez Profesora Józefa Dobosza czasopisma „*Historia Slavorum Occidentis*” (2014, nr 2).

Publikacje te zasługują na wielkie uznanie z kilku względów: po pierwsze, są one najnowszym stanem badań nad stosunkami polsko-czeskimi; po drugie, zainspirowały one badaczy czeskich i polskich do poruszania skomplikowanych zagadnień z dziejów średniowiecznej Polski i Czech, które niejednokrotnie zostały przedstawione i zbadane z perspektywy obu krajów; po trzecie; prace te i konferencje stały się doskonałym forum dyskusji i wymiany myśli badaczy obu krajów; jest to również forum, gdzie młode pokolenie badaczy obu krajów może doskonalić swoje metody badawcze. Osiągnięcia te znalazły odbicie w powierzeniu Profesorowi Józefowi Doboszowi w 2005 r. kierownictwa Pracowni Bohemistycznej Instytutu Historii UAM, która natychmiast stała się wiodącym ośrodkiem badań bohemistycznych w Europie Środkowej.

W 2011 r. ukazała się nowa kolejna ważna rozprawa Profesora Józefa Dobosza: *Kazimierz II Sprawiedliwy*¹⁹. Autor, przystępując do napisania tej rozprawy, dysponował ogromnym doświadczeniem na tym polu badawczym i dużą erudycją, znakomitą intuicją analityczną i wielkim zmysłem syntezy, wreszcie umiejętnością dostrzegania kluczowych problemów i talentem pisania prosto o zawyłych i skomplikowanych hipotezach i analizach źródłoznawczych. Wydawałoby się, że monografia księcia Kazimierza II musi ograniczyć się do dotychczasowego stanu badań, na który składa się konglomerat skomplikowanych, wzajemnie wykluczających się hipotez.

¹⁹ Tenże, *Kazimierz II Sprawiedliwy*, Poznań 2011, ss. 278.

Profesor Józef Dobosz pokazał jednak, że bez dzielenia włosa na czworo możliwe jest dokonanie nowych ustaleń i przedstawienie dokonań władcy w nowym świetle. Osiągnięcie to budzi tym większy szacunek, iż epoka Kazimierza II pozbawiona jest – może poza *Kroniką* Mistrza Wincentego – szerszej bazy źródłowej. *Kronika* wymaga wielkich talentów w zakresie interpretacji źródeł. Czytano i interpretowano w polskiej nauce *Kronikę* Mistrza Wincentego na wszelkie możliwe sposoby; wpięrow zarzucano jej wszelkie możliwe grzechy, później widziano w niej apogeum średniowiecznej erudycji. Autor dostrzega przede wszystkim w Kadłubku wielkiego mistrza narracji, w której wśród zawitych metafor i alegorii wyczytać można, niemal na każdym kroku, jego szczególny stosunek do władzy, do osoby Kazimierza II. Interpretacje Józefa Dobosza, jakby czynione na marginesie głównego toku rozprawy, odkrywają przed nami, jakimi intencjami kierował się Mistrz Wincenty i jak powinniśmy odczytywać jego słowa. Na niemal każdym etapie rozprawy Autor znajduje nowe rozwiązania lub przyjmuje te, które wydają się najbardziej oczywiste. Za bardzo trafne i wyważone uważam rozważania Józefa Dobosza o okolicznościach i czasie powrotu Kazimierza z Niemiec po śmierci Władysława II, o jego małżeństwie, czy wreszcie o okolicznościach usamodzielnienia. Znakomite są wywody Autora o przyczynach, uczestnikach-spiskowcach, a wreszcie o czasie niezrealizowanego spisku przeciwko Bolesławowi Kędzierzawemu.

W bardzo interesujący, ale jednocześnie przystępny sposób Autor przedstawił funkcjonowanie gospodarki książęcej w początkowym czasie rządów Kazimierza w Wiślicy. Ten fragment pracy zachwyca przedstawioną tam wizją ustroju gospodarczego i społecznego ówczesnego państwa polskiego. Autor, mając pełną świadomość dyskusyjności tych zagadnień (Karol Buczek, Karol Modzelewski oraz Sławomir Gawlas), opisuje model funkcjonowania gospodarki książęcej, w tym wszelkie powinności ludności wiejskiej i system zarządzania państwem. W tej ostatniej kwestii Autor wnikliwie analizuje funkcjonowanie urzędów w Polsce tego okresu, sprawowanie władzy książęcej poprzez objazdy, wreszcie system odbywania wieców, a na końcu omawia grupy społeczne, na których opierała się władza książęca. Przedstawiając to ostatnie zagadnienie, Profesor Józef Dobosz rekonstruuje elity ówczesnego państwa; jest to doskonale studium propopograficzne. Gdy spojrzymy na tę pracę jako na całość, to musimy odnotować jej nowatorstwo, przejawiające się wieloma nowymi propozycjami rozwiązań dotychczasowych „węzłów gordyjskich”; rozprawa dowodzi ogromnej erudycji jej Autora. Jest to doskonała synteza, w której w sposób jasny i prosty zawarta została ogromna wiedza o historii Polski, zarówno politycznej, jak też społecznej i gospodarczej w XII w.

Profesor Józef Dobosz włączył się aktywnie w dwa wielkie jubileusze historyczne, a mianowicie ogólnopolskie obchody 1050-lecia przyjęcia chrztu przez Polskę w 2016 r. oraz regionalne obchody 1050-lecia powstania biskupstwa poznańskiego w 2018 r. Byłem świadkiem wielu medialnych spotkań, wywiadów, dyskusji panelowych w mediach publicznych, w których uczestniczył Profesor Józef Dobosz. Jego ogromna erudycja, rozważa badawcza, cechowała wszystkie Jego wypowiedzi w tych spotkaniach, a w mojej pamięci pozostały zwłaszcza Jego niezwykle rozsądne i naukowo uzasadnione wypowiedzi o przebiegu chrztu, jego motywach politycznych i religijnych. Profesor Józef Dobosz nie ograniczył się zresztą tylko do tego rodzaju działalności, lecz szybko sięgnął po pióro, a także organizował sesje naukowe, krajowe i międzynarodowe związane z tematyką tych jubileuszów.

W 2018 r. poznańskie środowisko historyczne wraz ze środowiskiem kościelnym skupionym wokół Ostrowa Tumskiego zorganizowało sesję naukową poświęconą jubileuszowi 1050-lecia powstania pierwszego polskiego biskupstwa, a mianowicie biskupstwa poznańskiego. Referaty wówczas wygłoszone zostały opublikowane w wersji anglojęzycznej, co uważam za bardzo ważne, w monografii pod redakcją Józefa Dobosza i Tomasza Jurka w uniwersyteckim wydawnictwie w 2019 r.: *Polonia coepit habere episcopum. The Origin of the Poznań Bishopric in the Light of the Latest Research*. Profesor Józef Dobosz przedstawił w nim też własny artykuł poświęcony faktom źródłowym i historiograficznym dotyczącym pierwszego biskupa polskiego, Jordana: *Between Source Facts and Historiographic Facts; Knowledge about The First Bishop of Poland*²⁰. W pracy tej jeszcze raz przeanalizował wszystkie wzmianki i wszystkie najnowsze ustalenia historiografii odnoszące się do tej tak ważnej postaci w polskiej historii.

Wśród publikacji Jubilata należy koniecznie wymienić dwie prace poświęcone dziejom Kruszwicy: *Legendarna Kruszwica – od Galla do Długosza, czyli od drewnianej wieży na jeziorze (Gopło?) do ustolecznienia*²¹ oraz *Kruszwica w dziejach państwa i Kościoła polskiego doby piastowskiej*²². Przedstawienie dziejów jednego z najważniej-

²⁰ Tenże, *Between source facts and historiographic facts; knowledge about the first Bishop of Poland*, [w:] *Polonia coepit habere episcopum. The Origin of the Poznań Bishopric in the Light of the Latest Research*, red. J. Dobosz, T. Jurek, Poznań 2019, s. 99–109.

²¹ Tenże, *Legendarna Kruszwica – od Galla do Długosza, czyli od drewnianej wieży na jeziorze (Gopło?) do ustolecznienia*, [w:] *Totius mundi philohistor. Studia Georgio Strzelczyk octuagenario oblata*, red. M. Delimata-Proch, A. Krawiec, J. Kujawiński, Poznań 2021, s. 261–267.

²² Tenże, *Kruszwica w dziejach państwa i Kościoła polskiego doby piastowskiej*, [w:] *Kruszwica wczesnośredniowieczna*, red. W. Dzieduszycki, J. Sawicka, Warszawa 2023, s. 69–99.

szych polskich ośrodków wczesnośredniowiecznych jest nie lada wyzwaniem, gdyż można wiele pisać na temat znalezisk archeologicznych, natomiast bardzo trudno przedstawić zwartą narracją historyczną o tej ważnej osadzie. Profesor Józef Dobosz wypracował w tym wypadku nowy oryginalny rodzaj referowania historycznej problematyki badawczej związanej z Kruszwicą. Autor najpierw omówił następujące po sobie wydarzenia historyczne, na które spoglądał z perspektywy kolejnych kronik polskich, m.in. autorstwa Galla Anonima, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Janka z Czarnkowa oraz Jana Długosza. Taki sposób referowania pozwala nam ujrzeć pierwotną (niekoniecznie prawdziwą) wersję wydarzeń, a następnie wzbogacając tę wersję interpolacje, dodane mity, przeinaczenia; pozwala to na nowo spojrzeć na dzieje badanej miejscowości, a poza tym – co jest znacznym novum i jest najcenniejsze – wnosi wiele nowych elementów do zrozumienia i poznania naszych kronikarzy. Profesor Józef Dobosz nie kończy na tym „zabiegu” swojej narracji, a uzupełnia materiał o analizę zapisek rocznikarskich, dokumentów etc. Później następuje wzbogacenie narracji o historię społeczną, a mianowicie otrzymujemy poważne studium prozopograficzne o tamtejszym środowisku urzędniczym, kościelnym czy w ogóle możnowładczym i rycerskim. Taki sposób przedstawienia dziejów Kruszwicy jest poważnym osiągnięciem nie tylko merytorycznym, a także metodologiczno-narracyjnym, który powinien zainspirować do podobnych studiów innych mediewistów.

W 2019 r. Profesor Józef Dobosz opracował krótkie biografie najwybitniejszych mediewistów poznańskich dla publikacji wydanej pod redakcją Zbigniewa Pilarczyka: *Luminarze nauki Uniwersytetu Poznańskiego 1919–2019*. Byli to de facto z wyjątkiem Kazimierza Tymienieckiego mistrzowie dzisiejszego Jubilat: Gerard Labuda, Brygida Kürbis oraz Jerzy Strzelczyk. Nie można też zapominać o niewielkim artykule o prof. Kazimierzu Tymienieckim, opublikowanym w 2019 r.²³ Profesor Józef Dobosz już jako młody Adept nauki układał bibliografię prof. Kazimierza Tymienieckiego i nigdy nie tracił z oczu tego wybitnego uczonego, mistrza Jego Mistrzynie. Kazimierz Tymieniecki to filar poznańskiej mediewistyki, wieloletni zwierzchnik poznańskiego środowiska naukowego, jego mentor do końca życia w 1968 r. Studium ukazuje, w czym tkwił fenomen tego uczonego, czerpiącego z doświadczenia historiografii wszystkich trzech zaborów, wykształconego na polskich (pod zaborami), niemieckich i francuskich uniwersytetach. Uczonego niezwykle nowoczesnego

²³ Tenże, *Z Kielc przez Kraków i Warszawę do Poznania. Kazimierz Tymieniecki i jego działalność na Uniwersytecie Poznańskim przed II wojną światową*, Kronika Miasta Poznania 2019, nr 1 [Uniwersytetowi w stulecie], s. 231–242.

nie tylko na tle ówczesnych środowisk historycznych, ale budzącego szacunek swoimi oryginalnymi pomysłami do dziś. W artykule Profesor Józef Dobosz skrupulatnie zebrał wszystkie najważniejsze elementy życiorysu Kazimierza Tymienieckiego, w tym jego rozwoju naukowego i działalności już jako dojrzałego badacza. Jest to praca o fundamencie poznańskiej szkoły mediewistycznej, czy w ogóle historycznej, której obecnie z wyboru poznańskiego środowiska przewodzi Profesor Józef Dobosz.

Szczególną okazją do podsumowania dorobku naukowego Profesora Józefa Dobosza jest jego ostatnia monografia, wydana w renomowanym światowym wydawnictwie BREPOLs: *The Church and Cistercians in Medieval Poland. Foundations, Documents, People*²⁴. Jest to tłumaczenie 19 najznakomitszych rozpraw Józefa Dobosza, poprzedzonych przedmową i rozdziałem wprowadzającym o Kościele polskim do 1300 r. Jest to bardzo cenna inicjatywa, że światowe środowisko historyczne może się zapoznać, po pierwsze, ze znakomitymi osiągnięciami badawczymi, a po drugie, ze specyfiką polskich dziejów w średniowieczu. Już pierwsza część, poświęcona fundacjom kościelnym, będzie dużym zaskoczeniem dla zagranicznego czytelnika, zwłaszcza z Europy Zachodniej, jak również pozostających pod ich wpływem czytelników amerykańskich. Druga część, zawierająca opracowania dotyczące polskiej wczesnej dyplomatyki, jest „ziemią nieznaną” nawet dla polskich mediewistów. Ta część będzie największym novum dla zachodniego historyka, który nie ma obecnie najmniejszego pojęcia o polskich zwyczajach kancelaryjnych u progu upowszechnienia dokumentu.

Dorobek Profesora Józefa Dobosza imponuje swoimi rozmiarami, jak też najwyższą jakością. Lista publikacji liczy około 400 pozycji. Mamy do czynienia z Uczonym nadzwyczaj pracowitym, uzdolnionym i niezwykle sumiennym, godnym spadkobiercą naukowym jego Mistrzyni – Profesor Brygidy Kürbis.

Konieczne jest też w kilku słowach omówienie innych obszarów działalności Profesora Józefa Dobosza. Jego działalność organizacyjna i dydaktyczna jest imponująca. Wymieniałem wyżej jego uczestnictwo w organizacji sesji i konferencji naukowych. Trzeba wspomnieć w tym miejscu o licznych obowiązkach organizacyjnych; był kierownikiem Pracowni Bohemistycznej w Instytucie Historii UAM; w jej ramach powstały prace licencjackie, magisterskie i doktorskie. Nie można też zapominać, iż Profesor Józef Dobosz jest niezastąpionym animatorem i propagatorem wiedzy historycznej wśród młodzieży gimnazjalnej i licealnej. W ramach Polskiego

²⁴ Tenże, *The Church and Cistercians in Medieval Poland. Foundations, Documents, People*, Turnhout 2023, ss. 347.

Towarzystwa Historycznego, ale także poza jego strukturami, uczestniczył w wielu olimpiadach historycznych jako organizator i juror, wydał też dziesiątki publikacji dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych z zakresu historii, które wzbogacały z jednej strony wiedzę tej młodzieży, a z drugiej ułatwiały jej opanowanie trudnych zagadnień historycznych. Był też organizatorem niezliczonych wykładów dla tej młodzieży; co roku uczestniczą w tych spotkaniach tysiące słuchaczy (!).

W latach 2008–2012 Profesor był prodziekanem ds. dydaktycznych Wydziału Historycznego, a od 2012 r. do 2019 r. pełnił funkcję dyrektora Instytutu Historii UAM. Nie były to łatwe lata, gdyż w tych czasach Józef Dobosz przewodził uniwersyteckiemu środowisku historyków w kulturowych i cywilizacyjnych przemianach o charakterze – który nie boję się nazwać – rewolucyjnym. Przede wszystkim konieczne było dostosowanie struktur Instytutu, a później Wydziału, do nowych standardów europejskich. Konieczne było przygotowanie owego środowiska do nowych wymogów dydaktycznych, do permanentnych ocen różnych komisji akredytacyjnych, dydaktycznych i naukowych, do nieustannego monitorowania poziomu naukowego i procesu publikacyjnego, aby co cztery lata Instytut, a później Wydział uzyskały najwyższe oceny w ramach postępowania parametrycznego. Profesor Józef Dobosz przewodził temu trudnemu procesowi, a także go wspierał oddolnie. Na różnych płaszczyznach walczył o pozyskanie odpowiedniej puli studentów w dobie kryzysu demograficznego, co zawsze udawało Mu się znakomicie. Dokładał wszelkich starań, aby nieustannie wzrastał stopień umiędzynarodowienia Instytutu i Wydziału (vide współpraca polsko-czesko-niemiecka); przyczyniał się do wzrostu liczby tzw. wysoko punktowanych publikacji poprzez kierowanie znakomitym czasopismem naukowym „*Historia Slavorum Occidentis*” oraz poprzez stymulowanie instytutowego wydawnictwa (też wysoko punktowanego). Jeżeli chodzi o „*Historia Slavorum Occidentis*”, to w ciągu kilku lat stało się ono jednym z najbardziej cenionych czasopism historycznych w Europie Środkowej.

W okresie sprawowania funkcji dyrektora przez Profesora Józefa Dobosza przypadł też niezwykle trudny moment przeprowadzki Instytutu Historii do nowego gmachu Collegium Historicum na Morasku, które z czasem otrzymało dumny adres: przy ulicy Uniwersytetu Poznańskiego 7. Przeprowadzka ta była bardzo trudnym zadaniem logistycznym; trzeba było pożegnać się ze starymi sprzętami, rozdysponować nowymi pomieszczeniami, przeczekać krótki okres niedoborów wyposażenia w nowym miejscu itp. Wiadomo, że przy takich rewolucyjnych zmianach dają o sobie znać wszelkiego rodzaju indywidualizmy uczonych i studentów, które Profesor Józef Dobosz potrafił, piszę: nie okiełznać, a wykorzystać dla dobra całego środowiska.

Wreszcie nie można pominąć zorganizowania przez Profesora Józefa Dobosza ważnych uroczystości towarzyszących zakończeniu działalności Instytutu Historii w związku z przekształceniem go w Wydział Historii w 2019 r. Ukazały się znakomite publikacje podsumowujące działalność Instytutu w latach 1956–2019; w czasie okolicznościowego spotkania wypowiedzianych zostało wiele wzruszających słów pod adresem najstarszych emerytowanych Pracowników Instytutu. Był to piękny akcent na drodze do przekształcenia Instytutu w Wydział Historii. Po rocznej przerwie, wynikłej z decyzji administracyjnej Profesor Józef Dobosz został wybrany dziekanem nowego Wydziału Historii UAM, powstałego w wyniku nowych możliwości organizacyjnych, które przed środowiskami naukowymi otwierała nowa ustawa z lipca 2018 r. (Konstytucja dla Nauki).

Od 1 I 2020 r. objął kierownictwo Zakładu Historii Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej; jak wspomniałem w tym czasie stanął też na czele Wydziału Historii. W czasie Jego kadencji dziekańskiej obradował w Poznaniu XXIII Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych w Poznaniu (21–27 VIII 2022 r.). Był to wyraz uznania dla poznańskiego środowiska historycznego i chociaż rzeczywistymi inicjatorami i organizatorami tego ogromnego przedsięwzięcia byli Koledzy Profesora (m.in. prof. prof. Tomasz Schramm i Krzysztof Makowski), to jednak wiele spraw logistycznych spadło na barki władz wydziałowych (m.in. prodziekana prof. Macieja Michalskiego).

Résumé

Professor Józef Dobosz has been affiliated with Adam Mickiewicz University in Poznań since the beginning of his academic career. He is a scholar with great academic achievements based on excellent erudition and research invention, an expert in national and regional history, a great animator of academic life, an organiser of numerous international sessions, an editor of magazines, publishing series, dictionaries, monographs, an excellent organiser of university life. For many years, he has proved himself as an excellent Director of the Institute, the Dean of the Faculty, the Head of the Department and the Research Laboratory, a dynamic populariser of history, an educator of several generations of pupils, students, and doctoral students. He has been valued by his colleagues for his integrity, kindness, and modesty.

Bibliografia/Bibliography

- Dobosz J., *Fundacja opactwa cysterek w Owińskach w świetle najstarszych źródeł*, [w:] *Cognitio ni gestorum. Studia z dziejów średniowiecza dedykowane Profesorowi Jerzemu Strzelczykowi*, red. D.A. Sikorski, A.M. Wyrwa, Poznań–Warszawa 2006, s. 311–318
- Dobosz J., *Between source facts and historiographic facts; knowledge about the first Bishop of Poland*, [w:] *Polonia coepit habere episcopum. The Origin of the Poznań Bishopric in the Light of the Latest Research*, eds. J. Dobosz, T. Jurek, Poznań 2019, s. 99–109
- Dobosz J., *Bnin*, s. 75–81; *Kórnik*, s. 82–87, [w:] *W średniowieczu i w dobie renesansu*, [w:] *Z dziejów Kórnika i Bnina. Studia i materiały*, t. I, red. J. Fogel, Poznań 2007
- Dobosz J., *Dokument fundacyjny klasztoru cystersów w Łeknie*, [w:] *Studia i materiały do dziejów Paluk*, t. I: *Osadnictwo i architektura w rejonie Łekna we wczesnym średniowieczu*, red. A.M. Wyrwa, Poznań 1989, s. 53–83
- Dobosz J., *Dokument na ziemiach polskich w wiekach średnich*, [w:] *Ars scribendi. O sztuce pisania w średniowiecznej Polsce*, Gniezno 2008, s. 37–49
- Dobosz J., *Działalność fundacyjna Kazimierza Sprawiedliwego*, Poznań 1995
- Dobosz J., *Gerard Labuda jako popularyzator wiedzy o najstarszych dziejach państwowości polskiej i początkach organizacji kościelnej w Polsce*, [w:] *Początki państwa i Kościoła polskiego w badaniach Profesora Gerarda Labudy*, Poznań 2011, s. 53–70
- Dobosz J., *Kazimierz II Sprawiedliwy*, Poznań 2011
- Dobosz J., *Kruszwica w dziejach państwa i Kościoła polskiego doby piastowskiej*, [w:] *Kruszwica wczesnośredniowieczna*, red. W. Dzieduszycki, J. Sawicka, Warszawa 2023, s. 69–99
- Dobosz J., *Legendarna Kruszwica – od Galla do Długosza, czyli od drewnianej wieży na jeziorze (Gopło?) do ustolecznienia*, [w:] *Totius mundi philohistor. Studia Georgio Strzelczyk octuagenario oblata*, red. M. Delimata-Proch, A. Krawiec, J. Kujawiński, Poznań 2021, s. 261–267
- Dobosz J., *Legitymizacja falsyfikatów dokumentów w XII–XIII-wiecznej Polsce*, [w:] *Pragmatické písemnosti v kontextu právním a správním*, eds. Z. Hojda, H. Pátková, Praha 2008, s. 43–54 [Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis, vol. VI]
- Dobosz J., *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002
- Dobosz J., Nowacki W., Pokora P., *Średniowieczne uniwersytety, kultura, Polska pierwszych Jagiellonów – Profesor Jadwigi Krzyżaniakowej ścieżki Klio*, [w:] J. Krzyżaniakowa, „*Nie ma historii bez człowieka*”. *Studia z dziejów średniowiecza*, Poznań 2011, s. 5–14
- Dobosz J., *Od wieców i zjazdów do sejmików*, [w:] *Sejmik wielkopolski. Przeszość i teraźniejszość*, red. A. Kamiński, Szczecin–Jarocin 2008, s. 7–18
- Dobosz J., *Piastowie wobec premonstratensów i innych form kanonikatu regularnego w XII wieku*, *Annales Academiae Pedagogicae Cracoviensis*, fol. 40, *Studia Historica* 5 (2007): *Premonstratensi na ziemiach polskich w średniowieczu i epoce nowożytnej*, red. J. Rajman, Kraków 2007, s. 6–18

- Dobosz J., *Proces fundacyjny i pierwotne uposażenie klasztoru cystersów w Jędrzejowie*, [w:] *Cystrzy w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 40–79
- Dobosz J., *The Church and Cistercians in Medieval Poland. Foundations, Documents, People*, Turnhout 2023
- Dobosz J., *Trzynastowieczne falsyfikaty cysterskie z Sulejowa i Jędrzejowa – motyw i okoliczności powstania*, [w:] *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej w Dąbrowie Niemodlińskiej w dniach 4–6 XI 1993 przez Instytut Historii WSP w Opolu i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich, Opole 1995, s. 225–237
- Dobosz J., *Wprowadzenie*, [w:] S. Kętrzyński, *Zarys nauki o dokumencie polskim wieków średnich*, Poznań 2008, s. V–XIX
- Dobosz J., *Założenie klasztoru w Łeknie na tle dwunastowiecznych fundacji cysterskich na ziemiach polskich*, [w:] *Cystrzy łekneńscy w krajobrazie kulturowym ziem polskich w 850-lecie fundacji opactwa cysterskiego w Łeknie 1153–2003*, red. A.M. Wyrwa, Łekno–Wągrowiec–Poznań 2004, s. 69–81
- Dobosz, *Z Kielc przez Kraków i Warszawę do Poznania. Kazimierz Tymieniecki i jego działalność na Uniwersytecie Poznańskim przed II wojną światową*, *Kronika Miasta Poznania* 2019, nr 1 [Uniwersytetowi w stulecie], s. 231–242
- Drugie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Mediewista wobec źródła – teoria i praktyka. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 25–28 września 2007 roku*, red. J. Dobosz, J. Kujawiński, M. Matla-Kozłowska, Poznań 2009
- Kościół w monarchiach Przemysławidów i Piastów. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 21–24 września 2006 roku*, red. J. Dobosz, Poznań 2009
- Naukowe dzieło Profesora Gerarda Labudy*, red. J. Dobosz, Poznań 2006
- Pierwsze polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 27–29 września 2005 roku*, red. J. Dobosz, J. Kujawiński, M. Matla-Kozłowska, Poznań 2007
- Przemysławidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 5–7 maja 2004 roku*, red. J. Dobosz, Poznań 2006
- Trzecie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Commemoratio praeteritorum – społeczności średniowieczne wobec przeszłości*, red. H. Krzyżostaniak, J. Kujawiński, M. Matla, Poznań 2012